HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לר' אליעזר מה תהא עליהן יאכלו נקודין או קליות או ילושו במי פירות או [א] תתחלק לעיסות ובלבד שלא יהא [ב] כביצה במקום אחד ואמר עולא מה טעם גזירה שמא יביא קב חולין טמאים ממקום אחר וקב ועוד ממין זה סבר איבטלינהו ברובא וכיון דאיכא האי משהו מצא מין את מינו וניעור א"ל אם טומאה עוררת טומאה טהרה עוררת טומאה: איתיביה (א) אאפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא ואי רובא אפר מקלה [ג] הוא לא מטמא ואי אמרת טומאה כמאן דאיתיה דמי נהי דבמגע לא מטמא לטמא במשא הא איתמר עלה אמר ר' יוסי ברבי חנינא טהור מלטמא במגע באבל מטמא במשא [ג] והאמר רב חסדא גנבילה [ד] בטילה בשחוטה שאי אפשר [ה] לנבילה שתיעשה שחוטה נהי דבמגע לא מטמא לטמא במשא א"ל אתון בדרב חסדא מתניתו לה אנן בדר' חייא מתנינן לה תני [ו] ר' חייא נבילה ושחוטה בטילות זו בזו ואיתמר עלה אמר ר' יוסי ברבי חנינא טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא והא [ו] דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר דבהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ונפטרה מן הבכורה ותני רבי חייא האינה מטמאה לא במגע ולא במשא [ז] אמאי דנהי (א) במגע לא מטמא תטמא במשא אישתיק דלמא [ח] (ודאי) שאני הכא דהויא לה וטומאה סרוחה [ט] הניחא לבר פדא [ז] דאמר טומאה חמורה עד זלגר וטומאה קלה עד לכלב הא (ב) לא חזיא לגר אלא לר' יוחנן דאמר אחת

רש"י

אלא לר"א דאמר שאני אומר מי חשבינן להו כטהורין לגמרי וקאמר יאכלנו נקודים או ילושו: **מה טעם.** לא חשבינן להו חולין גמורין [י] לרבנן כיון דבטלה [יא] לר"א הואיל ואית ליה שאני אומר: **גזירה שמא יביא כו'.** דאי חשבינן להו טהורין לגמרי איכא למיחש כי הוה ליה קב אחר חולין טמאין מייתי [יב] לה ומערב לה בקב ועוד ממין זה וקסבר (ג) [יג] איבטלה לקב קמא ברובא דהאי קב ועוד וכיון דאיכא בהאי קב ועוד משהו אחד ממאה טמא מן התרומה טמאה שנפלו שם ובטלינן עכשיו מוצא טמא ראשון את טמא שני וניעור מתורת [יד] טהורה ומצטרף עם זה והוו להו פלגא ופלגא ולא מיבטל. אלמא טומאה שבטלה חוזרה וניעורה מתורת טהרה: **א"ל אם טומאה עוררת את טומאה טהרה יעורר את הטומאה.** בתמיה. כלומר מים שבקדרה שטהורים היאך יעוררו מים שבציר לטמא: **איתיביה.** לרבי ירמיה: **אפר כשר.** של פרה אדומה: **אפר מקלה.** אפר דעלמא: **נטמא.** את הנוגע בה כדכתיב והנוגע במי הנדה יטמא (במדבר יט): **ואי אמרת טומאה.** המתבטלת ברוב לא בטלה לגמרי אלא כמאן דאיתיה דמי דאי משכחת טומאה אחריתי מצטרפת בהדה נהי דהאי אפר [טו] במגע לא מטמא דכיון דרובו טהור אמרינן באפר מקלה נגע שהוא הרוב אבל במשא מיהא ליטמא דהא מ"מ הטומאה נשא והסיט וקי"ל דמי חטאת ואפר חטאת מטמאין במשא בפ"ק דיומא (דף יד.): [טז] **בטילה בשחוטה.** חתיכת נבילה שנתערבה בשתי חתיכות שחוטות בטלה נבלה ברוב מלטמא דמין בשאינו מינו בטל והאי מין בשאינו מינו הוא: **דאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה.** [יז] ומאן דגריס שאי אפשר לנבילה שתיעשה שחוטה שבשתא היא דהא אפשר לנבילה שתהא לה תורת שחוטה שלא תטמא כלום כגון כי מסרחא לה [יח] פרחה טומאה מינה כדאמרינן לקמן [ע"ב] הראויה לגר קרויה נבילה והכי מפרש במנחות בפרק הקומץ רבה [כג.]: ואי אמרת טומאה שבטלה כמאן דאיתא דמיא דאי משכחת טומאה אחריתי חזרה וניעורה ה"נ נהי דבמגע לא מטמא דלא אזלינן אחר [יט] חתיכת נבילה (ה) בשתים דשחוטה: **אינה מטמאה לא במגע ולא במשא.** ואוקימנא לעיל משום ביטול ברוב נגעו בה ואי טומאה המתבטלת ברוב כמאן דאיתא דמי תטמא במשא: **טומאה חמורה.** דהיינו משא: **עד לגר.** עד שהיא ראויה לאכילת גר תושב אבל אם סרחה ואינה ראויה לגר תו לא מטמאה במשא אבל

תוספות

סבר אבטלינהו ברובא. תימה מה יועיל הא אין מבטלין [איסור] לכתחלה ואפי' שוגג אם בטלו אינו מבוטל למ"ד בגיטין (דף נד:) נפלו ונתפלעו בין בשוגג בין במזיד לא יעלו מיהו איכא למ"ד התם בשוגג יעלו ושמא הא חשיב שוגג כשסבור שמותר לבטל: **ואי** אמרת טומאה כמאן דאיתיה כו'. מתוך פי' הקונטרס משמע שבא לדקדק דאין טומאה עוררת טומאה מדחשבינן טומאה כמאן דליתא וזה אינה סוגית הש"ס שיבא אביי להקשות על עצמו [כ] דפי' דטומאה עוררת טומאה ועוד דתיקשי ליה ממתני' אלא אפילו לא חשיבא טומאה כמאן דאיתא מ"מ בדין הוא על טומאה שעוררת טומאה [כא]ו) דאי נמי לא הויא טומאה כמאן דאיתא: **נבילה** בטלה בשחוטה. ומסיק לענין מגע אבל לענין משא מטמא ועל כרחין כשיש בנבילה כזית במקום אחד דאי לאו הכי במשא [כב] לא מטמא כדמוכח בהעור והרוטב (חולין קכד:) דשני חצאי זיתים דנבילה שתחבם בקיסם אפילו הוליך והביא כל היום כולו טהור אלא היכא דמרודד ודבוק זה בזה קצת ותימה אי דנגע בכל הזיתים אמאי טהור דאפי' נגע בכולו משמע דטהור דומיא דמשא ומיהו היכא דלא נגע כולו בבת אחת אלא נגע בזה וחזר ונגע בזה אפשר דטהור כיון דבכל פעם שנוגע אין יודע [כג] שיהא נוגע בטומאה ולא הוי נמי ספק טומאה ברשות היחיד כיון דבטלה ברוב [כד] ועוד יש לפרש כשנימוח הכל יחד נבילה ושחוטה והוי כמו מרודד ואתיא שפיר אפי' לר"ע דהעור והרוטב (ג"ז שם) דלא"ג דפליג התם אפי' במרודד דלא מטמא במשא היינו בעור אבל במרודד בקיסם אפילו ר"ע מודה כדקאמר התם ומודה ר"ע בשני חצאי זיתים שתחבם בקיסם והסיטן שהוא טמא ומוקי ליה במרודד ואפילו לא יהא הסיטן דהתם דוקא אלא אפי' במגע מטמא דאי במגע לא מטמא לא הוה מטמא במשא מ"מ בהאי דהכא לא מטמא במגע דבטל ברוב וקצת תימה דכיון [כה] דחשיב הכא חיבור במרודד בקיסם מההוא טעמא דמטמא במשא משום דטומאה כמאן דליתא דמיא מההוא טעמא גופיה תטמא במגע ויש לחלק וא"ת [כו] וכיון דלא אתי הכא לכלל מגע היכי מטמא במשא לר"ע וי"ל דה"מ כגון קולית חתומה שאין יכול ליגע או כגון שני חצאי זיתים על העור דפליגי ר' ישמעאל ור"ע אבל הכא דאיכא [כז] שם שיעור טומאה במקום אחד וכר מגע הוא אלא דאין ידוע איזהו בא לכלל מגע קרינא ביה וא"ת מאי שנא דלענין טומאת משא לא מהני ביטול ברוב משום דסוף סוף הרי נושא כזית נבילה ולענין איסור מהני דאפילו איסורין מבטלין זה את זה כדאמר ר"ל בפרק התערובות (זבחים דף עח.) דפיגול ונותר וטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור לכ"ע [כח] ה"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו ודייק מינה ש"מ איסורין מבטלין זה את זה משמע דבהיתר פשיטא לכ"ע דמבטל את האיסור וה"נ [כט] אם נימוחה הנבילה והשחוטה אע"ג דבמשא טמא יהיה פטור אפי' היה אוכלז) בכדי אכילת פרס אע"ג דמה נפשך הרי אכל כזית נבילה בכדי אכילת פרס וגבי גיד הנשה פריך בחולין (דף צט:) וליבטל ברובא ומשני בריה שאני משמע דלאיסור מתבטל ברוב בכ"מ כי לא הוי בריה או את שדרכו וכל שדרכו ובסוף ביצה [ל] (דף לח.) גבי ליבטל מים ומלח לגבי עיסה מייתי עלה נתערב קב חיטין של חבירו בקבים שלו דנהי דלר' יהודה לא בטל לרבנן מיבטל בטיל וי"ל דלענין אכילה כל משהו ומשהו כשנכנס בבית הבליעה קמא קמא בטל ברוב היתר ודמי למגע כשנגע וחזר ונגע דטהור ואע"ג דמסתבר דטומאת משא גופיה ליתא אלא מדרבנן דהא נתבטל ברוב מ"מ נהי דגזור רבנן לענין משא לא גזור לענין איסור דלא דמי מטעמא דפרישית: **הניחא** לבר פדא כו'. תימה אמאי לא פריך מההיא דר"ש דלעיל דנימוק הולד עד שלא יצא [לא] ומטעם ביטול ברוב הוא כדמפרש ר' יוחנן בהדיא בפרק המפלת (נדה כז.) ולעיל נמי קאמר דאמרו דבר אחד משמע דטעמא דר"ש כטעמא דר"א בן יעקב ומההיא הוה מצי לאקשויי אפי' לבר פדא דגבי טומאת מת לא שייך טעמא דראויה לגר ומדאינה מטמאה באהל אלמא טומאה כמאן דליתא וי"ל דהוה מצי לדחויי [לב] כר"ל דפליג אדר' יוחנן בפרק המפלת (גם זה שם:) דמפרש טעמא משום בלבול צורה דהאי נפל שבשליא אין עליו לא תורת בשר ולא תורת עצמות ולא [לג] ח) תולין כמו שפי' בנדה א"נ מטעמא דמת שלם יש כאן הוא ט) דמטמינן שפיר לפיכך לרבי יוחנן כשנטל כל שהו ממנו בדם הלידה טהור דתו ליכא הכא מת שלם ור"ל מטהר ליה [לד] מטעם בלבול צורה ועוד י"ל דהוה מצי לשנויי ההיא דנדה כמאן דאמר אין מאהיל וחוזר ומאהיל: **טומאה** חמורה עד לגר. הא דאיצטריך לעיל רבי יוחנן טעמא משום ביטול ברוב לפי סברתו דאית ליה אחת זו ואחת זו עד לכלב אבל לבר פדא [לה] בלא טעמא דביטול י) ברוב: **טומאה** קלה עד לכלב. בטומאה קלה פשיטא ליה לכולהו דעד לכלב כדתנן טהרות (פ"ח משנה ו) כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב ובקונטרס פי' דטומאה חמורה [לו] משא וטומאה קלה היינו מגע והא דאין חררת דם מטמא במגע דאמרי' בדם הלידה נגע שהוא [לז] י) אב והשתא לפירושו אית נמי לבר פדא הא דא"ר יוחנן לעיל משום ביטול ברוב נגעו בה [לח] ואין נראה דכל טומאת נבילה בין מגע בין משא קורא טומאה חמורה והוא עד לגר דהא דריש טעמא בסמוך

מסורת הש"ס

א) פרה פ"ט מ"ז, ב) מנחות כג. [ביצה לח:], ג) [מנחות כג:], ד) [חולין עא. נזיר נ.], ה) שנתערבה בשחוטה שהוא הרוב והם"ד. נ"ק, ו) כמו אם היא טומאה כמאן. נ"ק, ז) כזית בכדי. נ"ק, ח) תורת נגל ורקב כמו. נ"ק, ט) דמטמאין לשפיר. נ"ק, י) ברוב וטומאה קלה כו' הד"א. נ"ק, כ) הרוב. נ"ק,

◆

מוסף רש"י

נבילה בטילה בשחוטה. אם יש שתי חתיכות שחוטה ואחת נבילה ואין ידוע איזוהי בטלה ברוב, שאם נגע באחת מחתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה, והוה ליה מין בשאינו מינו ובטל לדברי הכל (מנחות כג.) אליבא דר' יהודה אמרה, דאמר מין במינו לא בטל, מין בשאינו מינו בטל, ותני ר' חייא נבלה ושחוטה בטלות זו בזו לר' יהודה, ואשמעינן ר' חייא דכי אמר ר' יהודה היכא דאפשר לו להיות כמותו, אבל אי אפשר לו להיות כמותו מין בשאינו מינו הוא ובטל, ופריש רב חסדא דהאי אפשר ולא אפשר דר' חייא בתר המבטל דהוא רובא אזלינן, דאם אפשר לו להיות כמועט בהלכותיו הוי מין במינו ולא הוי מין בשאינו מינו, הלכך כזית נבלה שנתערבה בהרבה זיתים של שחוטה בטלה כמי שאינו שם והנוגע בהן אין טמא, דמין בשאינו מינו הוא, דאי אפשר לשחוטה שהוא המבטל להיות מטמא במגע ובמשא כנבלה, אבל שחוטה שנתערבה בנבלה, דרובה נבלה, אין השחוטה בטלה להיות הנוגע בה טמא ודאי לשרוף תרומה על מגעו, לפי שאפשר לנבלה שהוא המבטל שתעשה טהורה כשחוטה, דכי מסרחה ואינה ראויה לגר שוב אין קרויה נבלה (ביצה לח:). **טומאה חמורה עד לגר.** לטמא אדם היא קרויה נבלה כל זמן שראויה לגר למאכל אדם, אבל מכאן ואילך אין שם נבלה עליה להיות אב הטומאה, אלא אוכלין ומשקין הוא דמטמא, **עד לכלב.** דלא גריעא ממגע נבלה שהוא ראשון לטומאה ומטמא אוכלין (חולין עא.).

◆

רבינו גרשום

ואותה סאה עצמה תיאכל ניקודין. משום דהוא ספק תרומה טמאה ספק חולין. ואית דאמר ניקודין פירורין פירורין פחות מכביצה ואכיל לכולהו סאה שעלתה ולשאר ניקודין. למ"ה: ואמר עולא מה טעם. דאותן חולין יאכלו ניקודין הואיל ופשי' ליה דהיא [סאה] שנפלה היא שעלתה: גזרה שמא יביא ממקום אחר קב חולין טמאין וקב ועוד ממין זה מהני חולין וסבר איבטיל הני קב חולין טמאין ודאין ברובא בהני קב ועוד [וכיון] דאיכא בהו בהני קב ועוד האי משהו דאי אפשר דלא ליהוי בהו משהו מן סאה דתרומה טמאה שנפלה בהו אע"ג דאמרן היא סאה שנפלה היא סאה שעלתה ומצא מין ההוא את מינו ההוא קב חולין טמא וניעור מתורת ביטול ברוב אלא מצטרפין יחד וטמאין: א"ל. אביי לא דמי ציר להא (דאיכא) [דהתם] דין הוא דטומאה עוררת טומאה דהאי משהו טמא והאי קב חולין טמאין הלכך מצטרפין: אבל טהרה מים טהורה שבקדרה מי עוררת טומאה. כלומר שיצטרפו טהורין המים שבקדרה עם מיעוט מים טמאין שבציר ודאי לא מצטרפי: אפר כשר. היינו אפר פרה: הולכין אחר הרוב לטמא. אם רוב הוא אפר פרה מטמא כדכתיב והנפש הנוגעת תטמא עד הערב: ואי אמרת טומאה כמאן דאיתא ולא מתבטלת דלאחר שבטלה ברוב חזרה וניעורה נהי דבמגע לא מטמא כיון דנתערב לא ידעינן הי ניהו דפרה שמא שלא נגע בההוא דפרה: במשא מיהא ליטמי. אם נשאו כולו הרי יש בו דפרה: אין הכי נמי הא איתמר עלה וכו': והאמר רב חסדא נבלה בטיל כו'. כדפרשינן בהקומץ במנחות: אנן כר' חייא מתנינן לה דתני ר' חייא כו'. ואיתמר עלה כו' תיטמא במשא. כיון דאמרת טומאה כמאן דאיתיה דמיא: אישתיק. רבדימי: ומפרק תלמודא מיהא לא קשיא דשני הכא משום דהויא טומאה סרוחה חררת דם ומשום הכי אינה מטמא במשא: הניחא לבר פדא דאמר טומאה חמורה. דנבלה מטמא במשא לעולם עד שנפסלה מלאכול לגר: וטומאה קלה. טומאת אוכלין בכביצה לעולם מטמא עד שאינן ראוין לכלב. והאי חררת דם נמי משום הכי לא מטמא במשא דאינה ראויה לגר דסרוחה היא: אלא לר' יוחנן וכו':

עין משפט נר מצוה

כה א ב מיי' פט"ו מהל' פרה הלכה ד:

כו ג מיי' פ"א מהל' שאר אבות הטומאות הל' יז:

ד [מיי' פ"ד מהל' בכורות הל' יא טוש"ע י"ד סי' שטו סעי' ז]:

ה [מיי' פ"א מהל' שאר אבות הטומאות הל' טו]:

כז ו ז מיי' שם הלכה יד [עי' דשם הל' יג וע"ש פ"ג הל' יא וע"ש פ"ד הל' יב ועוד בפ"ב מהל' טומאת אוכלין הל' יח פסק כרבי יוחנן]:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמאי דנהי דבמגע לא מטמא וכו' אישתיק א"ל דלמא שאני: (ב) שם לכלב הא ודאי לא חזיא: (ג) רש"י ד"ה גזירה וכו' וקסבר איבטלינהו לקב קמא:

◆

שיטה מקובצת

[א] או יתחלקו לעיסות: [ב] יהא במקום אחד כביצה: [ג] תיבת הוא נמחק: [ד] נבילה. עי' תשובת הרשב"א סי' רפ"ד. (בילה לח:) [ה] שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ואי אמרת איתה נהי: [ו] והא תנן רבי: [ז] במשא ואי אמרת איתה נהי דבמגע לא מטמא תטמא במשא אישתיק א"ל דלמא והרגמ"ה לא גריס א"ל: [ח] תיבת ודאי נמחק: [ט] סרוחה א"ל הניחא: [י] גמורין. ס"א לר"א הואיל כו': [יא] דבטלה ולר"א הואיל: [יב] מייתי ליה ומערב ליה בקב: [יג] וקסבר איבטליה לקב טמא ברובא דהאי קב ועוד ממין זה וכיון: [יד] מתורת טהרה ומצטרף זה עם זה: [טו] אפר לא מטמא במגע דכיון: [טז] מה"ד נבילה בטילה: [יז] נבילה שלא תטמא לעולם במשא ולא אדם וכלים כנבילה וה"נ לפי שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ומאן: [יח] לה דפרחה טומאה: [יט] (א) אחר הרוב ואמרי' באחד הטהרות נגע אבל במשא תטמא דהא מ"מ הטומאה נשא הס"ד ומה"ד בטלות זו בזו כדפרישית חתיכת: [כ] עצמו שהוא עצמו פי' דטומאה: [כא] טומאה דא"כ לא: [כב] במשא נמי לא: [כג] אם נוגע תיבת שיהא נמחק: [כד] ברוב. גליון ודוחק הוא זה ועוד דגם במשא היה טהור בכה"ג אם הגביה בזה אחר זה הלכך נראה לפרש דמיירי כשנימוח: [כה] דכיון דבעיא הכא במרודד תיבות דחשיב חיבור נמחק: [כו] וא"ת והכא כיון דלא: [כז] תיבת שם נמחק: [כח] לכ"ע דאי אפשר שלא כו' ש"מ שאיסורין מבטלין: [כט] אם נימוחו הנבילה והשחוטה יחד אע"ג דבמשא יהיה מטמא פטור האוכל אפילו היה אוכל הכל בכדי אות ה' נמחק: [ל] ביצה נמי גבי: [לא] יצא דמטעם ביטול: [לב] לדחויי דסבר כריש לקיש כו' המפלת ומפרש טעמא: [לג] תולין תורת נצל כמו שפירש בנדה. ומטעמא דכל המת שלם יש כו' שפיר לכך לר': [לד] ליה בלא שום חסרון מטעם: [לה] פדא בלאו טעמא: [לו] חמורה קורא משא: [לז] שהוא רוב והשתא כו' אית ליה נמי: [לח] בה וקשה דכיון דאינו קרויה נבילה כדמפרש דנבילה הראויה לגר קרויה נבילה א"כ לא תטמא לא במגע ולא במשא:

א) נראה דגרס כרש"י דאזלינן אחר הרוב ואמרינן כו'.